

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

jedním z nejúspěšnějších projektů UNESCO je Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, přijatá v roce 1972, tedy před 50 lety. Oslavy tohoto mimořádného výročí jsou aktuálně předmětem rekapitulací na konferencích, v publikacích, formou rozhovorů pro časopisy a jiná média a podobně. Číslo *Zpráv památkové péče*, které otevíráte, je jednou z forem, kterými si půlstoletí Úmluvy připomínáme v kontextu české památkové péče.

Cílem je především bližší představení širší témat, která Úmluva podporující mezinárodně organizovanou péči založila. Chtěli jsme využít příležitosti k připomenutí, že UNESCO pokročilo i v sestavování dalších světových „seznamů“ pro jiné typy dědictví. Vysvětlení paralel a odlišností hmotného světového dědictví, založené jubilující Úmluvou a neméně významného nehmotného dědictví, jež je chráněno podle sesterské Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví, doplňuje i úvaha komentující koncept označení evropského dědictví.

Článků ke konkrétním světovým památkám je tentokrát méně, neboť těm se při příležitosti významných obnov věnuje časopis průběžně. Výjimkou je představení obnovy poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou, jehož třisetleté výročí vysvěcení v roce 2022 slavíme. Článek o Kutné Hoře, rovněž jedné z lokalit zapsaných na Seznam v prvním desetiletí našeho členství v Úmluvě, dokládá, že nadstandardní péče o světové dědictví zápisem spíše začíná. Šíří témat vztahujících se k Hornickému regionu Krušnohoří připomíná článek z Jáchymovska.

Bližší představujeme dědictví v České republice, uznané za světové v roce 2021. Vysvětlení specifik bukových lesů, které jsou první položkou reprezentující naše přírodní dědictví, je zcela namístě i v „památkářském“ časopise. Velkou část čísla zaujímá dvojice článků o mezinárodní sérii Slavná lázeňská města Evropy.

Důležitý je i rekapitulační článek o 15 letech neinvestičního programu Ministerstva kultury, který podporuje neméně významné závazky plynoucí z Úmluvy, jakými jsou koncepční podklady péče, vědecké práce s tématem související, edukační aktivity nebo prezentace hodnot.

Obecně bylo cílem sestavit pozitivně laděné číslo, bylo však nutno připomenout četné výzvy: ani po 30 letech od přistoupení k Úmluvě nemá světové dědictví přímou oporu v českém národním památkovém zákoně, nejsou tak vymahatelné některé důležité aspekty naplňování Úmluvy, agendu se nepodařilo postavit na potřebnou meziresortní úroveň. Chybí také vhodná národní asociace manažerů světového dědictví jako základ systémové partnerské spolupráce, včetně té se zahraničím. Opatrná přání do dalších let proto obsahuje úvodní článek.

Nechtěně je velmi aktuální geneze legitimizace rekonstrukcí významných památek a celků zničených přírodními katastrofami nebo válečnými konflikty. V rámci finalizace přípravy čísla, rozpracovaného již v roce 2021, nešlo pominout ani válečný konflikt na Ukrajině, jehož širší kontext zahrnuje i cílené ničení kulturních památek a vzdělávacích institucí, tedy přímé porušování principů, na nichž bylo založeno UNESCO. Mimořádné diplomatické úsilí (zejména) evropských států vyvíjené od počátku agrese vedlo k odložení 45. zasedání Výboru pro světové dědictví původně plánovaného pod ruským předsednictvím do Kazaně na červen 2022. Tato skutečnost přirozeně zkomplikovala množství agendy v řadě zemí, včetně oddálení rozhodnutí k nominaci dědictví pěstování a zpracování chmele na Žatecku; i toto téma v předkládaném čísle přesto představujeme.

Příspěvky mohou být výzvou k úvahám o tom, nakolik se daří naplňovat základní principy Úmluvy založené na premise, že dědictví s mezinárodním významem zaslouží zvýšenou ochranu a vzájemnou objektivní kontrolu, nebo jak kvalitní je péče na národní úrovni. V každém případě je namístě za Úmluvu jejím tvůrcům poděkovat a popřát jí respekt i do dalších desetiletí.

Inspirativní čtení přeje

Věra Kučová

unesco

OBSAH

IN MEDIAS RES: 50. VÝROČÍ ÚMLUVY O OCHRANĚ SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ

- Věra Kučová*; K půlstoletí přijetí Úmluvy o ochraně světového dědictví / 127
- Martin Horáček*; Světové dědictví UNESCO – mezi výjimečností a reprezentativností / 149
- Věra Kučová, Petra Kroupová*; Světové dědictví a jeho rekonstrukce:
ohrožení autenticity, či posílení identity? / 163
- Dita Limová*; Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví versus
Úmluva o ochraně světového dědictví / 179
- Petra Kroupová, Pavel Caban*; Haagská úmluva o ochraně kulturních statků
za ozbrojeného konfliktu a její kontext / 185
- Karel Kuča*; Slavná lázeňská města Evropy – dlouhá cesta na Seznam
světového dědictví / 197
- Karel Kuča*; Slavná lázeňská města Evropy jako urbanistický fenomén / 204
- Ondřej Malina, Michal Urban*; Nové poznatky o jáchymovském důlním
vodohospodářství / 238
- Jan Plesník*; Jizerskohorské bučiny se staly první přírodní lokalitou
světového dědictví UNESCO v České republice / 252
- Lucie Radová*; Žatecko – Nová krajinná památková zóna Žatecká chmelařská
krajina / 261

ZPRÁVY: ČESKÉ PAMÁTKY SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ

- Kutná Hora – zlatá éra stříbrného města (*Aleš Pospíšil*) / 269
- Areál poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře –
50 let památkové péče (*Zdeněk Chudárek*) / 284
- Obnova dlažby v poutním kostele sv. Jana Nepomuckého (*Tomáš Hanzlíček*) / 296
- Vrátit kostelu světlo a zvuk. Rozhovor s Ing. arch. Olgou Čermákovou
(*Vilém Faltýnek*) / 299
- 15 let Programu podpory pro památky světového dědictví (*Jiří Vajčner*;
Monika Eretová; Markéta Meiserová) / 303

RÚZNÉ

- Cultural heritage in war-stricken Ukraine: Up close and personal (*Milena Chorna*) 310/

SEMINÁŘE, KONFERENCE, AKCE

- Fórum mládeže světového dědictví a Fórum site managerů světového dědictví (*Věra Kučová*) 314/

RESUMÉ

- Summary / 319

